

Emlékeztető az MST Választmányi üléséről

Helye: KSH, Keleti Károly terem
ideje: 2007. december 10.

Jelen vannak a választmány tagjai: Herman Sándor, Laczka Éva, Lakatos Miklós, Soós Lőrinc, Mináry Borbála, Németh Zsolt, Szabó István, Szép Katalin, Telegdi László.

Jelen vannak a Szakosztályok képviselői: Vita László, Kasza Éva.

Kimentette magát: Harcsa István, Hunyadi László, Obláth Gábor, Vukovich Gabriella, Waffenschmidt Jánosné (Választmányi tagok).

Távol maradt: Belyó Pál, Próbáld Ákos, Sándor István, Spéder Zsolt, Végh Zoltán (Választmányi tagok). Kovacsics Józsefné, Ligeti Csák (Szakosztályvezetők).

Az MST elnökének köszöntőjét követően a résztvevők elfogadták a napirendet.

1. Beszámoló az MST nemzetközi tevékenységéről
2. Vázlatos elképzelések az MST perspektívájáról
3. Szakosztályi tapasztalatok
4. Egyebek

Herman Sándor, elnök **köszöntötte a Választmány és a Szakosztályok megjelent képviselőit**. Ismertette a tervezett napirendi pontokat, melyet a résztvevők egyhangúlag elfogadtak. Bevezetőjében elmondta, hogy december 7-én sikeres éves ülést tartott az MST. A rendezvény sikerét bizonyítja az is, hogy a neves előadókat – a péntek délutáni időpont ellenére – közel 130 kolléga hallgatta meg.

Az **első napirendi pont** alatt **Németh Zsolt** (aki ISI ülésen az MST-t – Herman Sándor betegsége miatt – Választmányi tag minőségében képviselte) **beszámolt az ISI Lisszabonban tartott 56. konferenciájáról**, melyen az MST is képviseltette magát.

A szekció címe: Regionális együttműködés – Szakmai etika – Statisztika volt, a szekciót Laczka Éva, az MST főtitkár asszonya vezette.

A szekcióra egy elsőre talán kedvezőtlennek tűnő időben, a nap utolsó időszakában került sor, ami miatt a látogatottsága akár mérsékelt is lehetett volna, ennek ellenére kifejezetten élénk volt az érdeklődés a szekció témái, munkája iránt.

Az első előadó **Joachim Lamel (Osztrák Statisztikai Társaság)** „Professional Ethics in Statistics – a Users Perspective” címmel tartott előadást, melyben felvázolta a szakmai etika eddigi rövid történetét, kiemelve a jelentőségét annak a 2005 szeptemberében aláírt megállapodásnak (osztrák, cseh, szlovák, szlovén, román, és magyar statisztikai társaságok), amelyben a felek rögzítették a regionális együttműködést a szakmai etikai kódex

kidolgozásában is. Úgy látja, megújult és intenzív érdeklődéssel kellene foglalkozni a nemzeti statisztikai etikai kódexekkel, mivel:

- a statisztikai célból gyűjtött adatok esetében sok a visszaélés (misuse)
  - a nem megfelelő módszerek alkalmazása
  - a dokumentáltság hiánya
  - az eredmények szelektív bemutatása
  - az eredmények manipulálása
  - a statisztikai eredmények helytelen interpretálása
- Erre utal a „Journal of the American Medical Association” –ban leírt eset is
- AZ EU-ban is nagyon fontos következmények fűződnek statisztikai mutatókhoz: a Maastricht-i feltételek az euro övezethez csatlakozásban, vagy a költségvetési hiány mértéke vizsgálatot és büntetést vonhat maga után. A görögök esete is megingatta a statisztikába, mint szakmába vetett bizalmat.
- Kérdésként vetette fel, hogy útmutató vagy kötelező jellege legyen-e az etikai kódexnek és a gyakorlati kódexnek? Nemzetközi példákat ismertetett, hogy hol miként oldották meg ezt a kérdést.
- A statisztikai adatok használóinak gyakran nehéz megítélni a statisztikai adatok minőségét. Az etikai kódex és a gyakorlati kódexek előírásainak pontos alkalmazása a felhasználók számára érzékelhetőbbé teszi a hivatalos statisztikák függetlenségét és integritását.
- Jó példának tartotta a svájci megoldást, ahol az etikai bizottság függetlenségét az biztosítja, hogy a statisztikai társaság keretein belül működik.

Ilie Dumitrescu (román Statisztikai Társaság) és szerzőtársainak témája a „Szakmai etika – a hivatalos statisztika iránti bizalom növelésének előfeltétele” volt.

A szakmai etika kulcsfogalmainak jelentését boncolgatta az előadás, úgy, mint:

- elfogulatlanság
- tudományosan megalapozott statisztika
- hivatásszerűség
- megbízhatóság
- relevancia
- hitelesség
- átláthatóság

Peter Mach (Szlovák Statisztikai és Demográfiai Társaság elnöke): Regionális együttműködést szlovák nézőpontból értékelte.

Ismertette a Szlovák Statisztikai és Demográfiai Társaság történetét, működését. A kétoldalú együttműködések közül kiemelte a Cseh Statisztikai Társasággal való szoros együttműködésüket. A regionális együttműködés keretében kiemelte a 2005-ben Budapesten aláírt együttműködési és kooperációs megállapodást, amelyben az osztrák, a magyar, a cseh, a szlovák, a szlovén és a román társaságok vesznek részt. 2006-ben a szlovák társaság szervezte és adott otthont a közép-európai régió társaságainak elnöki találkozójának. A találkozón az együttműködés elmélyítésének lehetőségei mellett szó volt a fiatal statisztikusok támogatásáról is. Az elnökök megállapodtak abban, hogy felveszik a kapcsolatot a lengyel, a szerb, a horvát és a bolgár társaságokkal is.

A magyar előadást *Németh Zsolt*, az MST választmányának tagja tartotta, „A statisztikai társaságok szerepe” (az MST rövid története az 1922-es alapítástól és az 1990 újr alapítástól) címmel. Az előadás beszámolt az etikai kódex előkészítésének munkálatairól és a jelenlegi állásról. Az előadás igyekezett számot vetni a társaság erősségeivel és gyengéivel. Utóbbiak között szerepelt, hogy tagságának döntő része a KSH-ból verbuválódik és jelenleg finanszírozási nehézségekkel küzd. A statisztikai társaságok szerepéről szólva megemlítődött néhány nehézség, így az, hogy a szakmai célokkal, programokkal nehezen lehet elérni a szélesebb közvélemény érdeklődését és, hogy a szakmának válasz kell találni arra, miként teljesítheti küldetését napjaink média és botrány vezérelt világában.

Jaromir Antoch – Gejza Dohnal (Cseh Statisztikai Társaság): előadásában azt boncolgatta, hogy miként növelhető a statisztikai társaságok regionális együttműködésének hatékonysága?

A szekció felkért **hozzászólója volt Jean-Louis Bodin**, nemzetközi szaktekinetly, **az ISI egykori elnöke** volt, aki elnöki megbízatásának lejártával napjainkban is egyik szellemi vezérakja az ISI-nek. Hozzászólásában beszámolt az ISI szakmai-etikai rendszerével kapcsolatos revíziós munkáról. Méltatta a Közép-kelet európai régióban kialakított – az MST kezdeményezésére létrejött – együttműködést. Az ülést követően jelezte, hogy a továbbiakban is készen áll a régió statisztikai társaságaival való együttműködésre, annak támogatására.

A meghirdetett programot követően számos hozzászólás hangzott el, részint a tárgyalt témákhoz, részint az elhangzott előadásokhoz, azok tematikájához. Többek között felszólalt és nagyon elismerően beszélt a szekció munkájáról Tim Holt az angol Statisztikai Hivatal korábbi elnöke, és a Kanadai Statisztikai Hivatal munkatársa.

Összefoglalva elmondható, hogy a szekció munkája tartalmas és a hozzászólók által méltatott volt, a szervezés és a lebonyolítás egyértelműen sikeresnek minősíthető.

Laczka Éva beszámolt a 2007. évi további nemzetközi eseményekről.

A 2005-ben Budapesten aláírt megállapodás alapján **a Régió Statisztikai Társaságai 2007. október 12-én Ljubljanában tartották harmadik ülésüket**. Az ülésen az MST –t Herman Sándor és Laczka Éva képviselte. A résztvevő Nemzeti Statisztikai Társaságok értékelték az ISI Lisszaboni ülésén – a régió statisztikai társaságai által szervezett – szekció ülés munkáját. A szekcióban végzett munkát valamennyien eredményesnek minősítették, amit igazolt a szekció iránt érdeklődők száma, a vita élénksége. A Nemzeti Statisztikai Társaságok egyetértettek abban, hogy a megkezdett munkát folytatni kell, a 2009-re tervezett ISI konferenciára ismét önálló szekció szervezését javasolták. A szekció előkészítésével, szervezésével ismételten Laczka Évát bízták meg. A szekció témájának kialakítása, egyeztetése 2008. első felének a feladata. A Nemzeti Statisztikai Társaságok beszámoltak az elmúlt időszakban végzett munkájukról, a legfontosabb eseményekről. Ami érdeklődésre tarthat számot, Andrej Bljelec úr, a Szlovén Statisztikai Társaság elnöke egyben az ISI Oktatási szekciójának is vezető munkatársa, mindez lehetőséget adhat arra, hogy az MST Statistika oktatási szakosztálya is bekapcsolódhasson az ISI ez irányú munkájába. Döntés született arról, hogy a Nemzeti Statisztikai Társaságok találkozóját 2008-ban a cseh, 2009-ben pedig a román Társaság fogja rendezni.

A Szlovák Demográfiai és statisztikai Társaság tájékoztatta a Nemzeti Statisztikai Társaságokat, hogy **2007. december 5-én Pozsonyban egy napos konferenciát** rendeznek **a fiatal statisztikusok részére**, melyre meghívták a régió Statisztikai Társaságainak képviselőit

is. Meg kell jegyezni, hogy a szlovákok fiatal statisztikusok alatt az egyetemen és középiskolákban statisztikát tanulókat, statisztika után érdeklődőket értik. Tekintettel arra, hogy Horváth Beáta (Módszertani főosztály) jelenleg másod diplomás képzésben vesz részt, jelentkezését elfogadták, így **Horváth Beáta** az MST színeiben – „**A szezonális kiigazítás előnyei és hátrányai**” címmel – a konferencián sikeres előadást tartott.

A szlovák tapasztalatok azt mutatják, hogy a középiskolai és egyetemi hallgatókkal való foglalkozás/ e-típusú együttműködés jelentősen növeli a fiatalok Statisztikai Társaságuk munkájába való bekapcsolódását.

A 2007. áprilisi Választmányi ülésen az a döntés született, hogy munkaanyagot kell készíteni az **MST** jövőbeli munkájának **perspektíváiról**. Az összeállított anyagot az MST elnökének kérésére *Soós Lőrinc* ismertette (melléklet), melyről elmondta, hogy az anyag egyenlőre nem tekinthető teljesnek, talán még koncepciónak sem, az anyagon a következő évben még dolgozni kell. A legfontosabb szempontok közé sorolta

- a KSH-val való jó kapcsolat és az önállóság egyidejű megőrzését,
- törekedni kell arra, hogy a Társaság ne csak rendezvények szervezésével foglalkozzon, vegyen részt a szakmai véleményezésben és a jogalkotási folyamatban,
- építsen ki kapcsolatokat más civilszervezetekkel,
- folytassa a kialakított jó nemzetközi együttműködést,
- véglegesítse a szakmai etikai kódexet.

Herman Sándor felvetette, hogy a statisztikai szakma presztízsét csökkenti, hogy nincsenek a szakmának aktív korú nagydoktorai, a helyzet javítása az MST feladata is lenne.

Lakatos Miklós hozzászólásában elmondta, hogy a jövőbeli feladatok meghatározása érdekében áttekintette az MST történetének kezdeti éveit. Úgy érzi, hogy a mai Társaságnak az elődökhöz képest nincs szégyellni valója. A megalakulás után az MST egy zárt tudóstársaság volt, csak székfoglalóval lehetett bejutni, nem voltak szakosztályok sem.

Laczka Éva megjegyezte, hogy az összehasonlításnál azért nem szabad elfelejteni azt sem, hogy a Társaság megalakulásakor, illetve azt követően egészen más volt a szakmai, intézményi és kulturális környezet, mint ma.

Telegdi László a Társaság forrásszegénységére hívta fel a figyelmet, amit például a tagdíjak emelésével, és más megoldásokkal is lehetne enyhíteni (megjegyzés: tagdíjat csak a közgyűlés emelhet, s legutóbb éppen a közgyűlés javaslatára történt a Választmány által tervezettnél nagyobb tagdíjemelés). A statisztikai szakma tudományos súlyával kapcsolatban megjegyezte, hogy gyakran a „nagy nevek” sem mind akadémiai tagok, szakmai elismerést pedig többnyire nemzetközi szakmai lapokban megjelenő publikációkkal lehet elérni, amire nem nagyon lát példát.

Lakatos Miklós, mint a Statisztikai Szemle főszerkesztője megjegyezte, hogy más szakterületek képviselői a statisztikai témájú cikkeiket nem a Statisztikai Szemlében jelentetik meg.

Németh Zsolt reagált a perspektívákra vonatkozó tervezet egyes pontjaira. A szakmai anyagok véleményezésével kapcsolatban elmondta, hogy a piaci szféra súlyos pénzekért vállalja a szakmai véleményezést, nem lenne szerencsés, ha a Társaság azt ingyen vállalná.

Ugyanakkor jelenleg véleményezik a mikro adatok kutatói felhasználásának szabályait, ebben az MST-nek is állást kellene foglalni.

A statisztika szakmai presztízsének keresésekor talán nem jó helyen keressük a megoldást, de evvel valóban foglalkozni kell. A húszas években a Társaságnak voltak jó nevű tiszteletbeli tagjai, talán ez is megoldás lehetne a presztízs javításában.

Véleménye szerint javítani kellene a Társaság honlapját is, beleértve azt, hogy angol honlapnak is kellene lenni (megjegyzés: a honlapot egy kolléga „társadalmi munkában” üzemelteti, a javasolt megoldásnak jelentős pénzügyi következményei is lennének).

Szép Katalin véleménye szerint a szakmai anyagok véleményezéséért nem számíthatunk komoly bevételre, a szakmai anyagok esetében nem a statisztika a fő terület.

A harmadik napirendi pont alatt a Statisztikát oktatók, a Gazdaságstatisztikai és a Statisztikatörténeti szakosztály számolt be az elmúlt évi tapasztalatairól.

Vita László véleménye szerint 2007-ben a Statisztikát oktatók szakosztálya csipkerózsika álmát aludta, számított ugyan a szakosztály tagjainak aktivitására, de az, jóval kisebb volt az elvártnál. Reményei szerint 2008-ban sikeresebb évet zárhatnak.

A Gazdaságstatisztikai szakosztálynál (*Szép Katalin*) elmaradt a tisztújítás, 2007. december 10-én szakosztályi ülés keretében fog lezajlani. Ezt követően az új vezetőség feladata lesz az új munkaterv kidolgozása.

A Statisztikatörténeti szakosztály (*Kasza Éva*) időben megtartotta a tisztújítást, két jó külső előadás is elhangzott az ülésen. A szakosztály a Fényes Elek emlékülés szervezéséből is kivette a részét. Gondot az jelent, hogy az esti rendezvények miatt a vidéki kollégák kirekesztve érzik magukat a szakosztály munkájából. Reménykednek, hogy 2008-ban jobb évet fognak zárni.

Az „Egyebek” napirendi pont alatt Herman Sándor elmondta, hogy a hazai etikai kódex kidolgozásával megbízott team elkészítette a kódex MST tagjaira vonatkozó változatát, megbeszélésére a későbbiekben kerül sor.

Budapest, 2008. január

MST Elnöksége